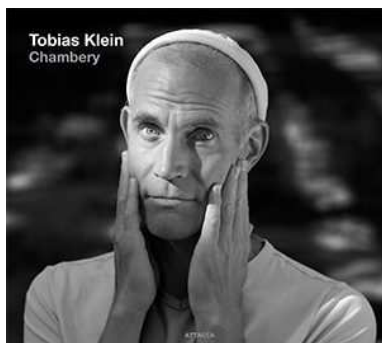

TOBIAS KLEIN
Chambery
Attaca

Bezetting:

Fie Schouten, Jelte Althaus (bas-, contrabasklarinet), Tarmo Johannes (fluit), Goska Ispording (klavecimbel), Taavi Kerikmäe (piano), Marko Kassl (accordeon), Bart de Vrees (percussie).

Componisten met een jazzachtergrond zijn als geen ander gewend om stukken op het lijf van een specifieke instrumentalist te schrijven. In het geval van Tobias Klein (Tetzepi, Man Bites Dog, Spinifex) komen daar nog twee andere aspecten bij die van belang zijn voor de muziek die te horen is op zijn debuutalbum, waar hij niet zelf als uitvoerende te horen is. Allereerst speelt de basklarinet de hoofdrol, een instrument dat hij zelf een steeds grotere plek toebedeelt in zijn eigen groepen. Bovendien is Fie Schouten (de Harry Sparnaay van haar generatie) de uitvoerende, die ook de levenspartner van Klein is. De composities (geschreven tussen 2005 en 2018) hebben een grote gemene deler in de balans tussen streng uitgeschreven noten en een losheid die je in de uitvoering ervan ervaart. Het openingsstuk, 'Leichte Überlappungen' voor twee basklarinetten, is meteen al een mooi voorbeeld. Het is volgens mathematische principes geconstrueerd, maar klinkt als een goed gestructureerde improvisatie, in het verlengde van het duo dat Klein met (bas)klarinetist Oguz Büyükerberber heeft. De fascinatie die Klein heeft voor polyritmiek vindt ook zijn weg in deze composities, misschien wel het sterkst in 'Vermutung' voor accordeon en basklarinet. In dit stuk wordt ook het meest gebruik gemaakt van de klankkleuren van de instrumentatie. De zuchtende en steunende accordeon biedt fascinerend weerwerk voor de basklarinet. En net als in alle stukken is er een goed evenwicht tussen wel-luidende melodieën en schurende klankelementen. Wie echt naar jazzgerelateerde vormen of associaties zoekt, moet even geduld hebben. Pas bij 'Bogus bogey' (voor fluit, basklarinet en piano) is een boogie-achtige linkerhand in de pianopartij te bespeuren en een akkoordenschema dat aan Coltrane's 'Impressions' doet denken.

Herman te Loo

Hier zijn tracks van het album te beluisteren:
<https://bit.ly/2V2bEMo>

PHILIPP RÜTTGERS
Twists/Of H.C. Andersen's Untaped Fairy Tales
ZenneZ Records

Bezetting:

Philipp Rüttgers (piano, composities, 'microphonic soundbox'), Heidi Heidelberg (zang, gitaar), Oene van Geel (vijsnarige altviool en zang), Jörg Brinkmann (cello), Mark Schilders (drums).

Google 'sprookjesachtig', en je vindt betekenissen in de trant van 'idyllisch, romantisch, feeëriek' en 'zo mooi als in een sprookje'. Maar sprookjes zijn soms helemaal niet zo gezellig, met al die boze wolven en gemene stiefmoeders. De hoofdpersonen mogen dan uiteindelijk 'lang en gelukkig' leven, in de aanloop daartoe komt menige wreedheid voorbij.

De gruwelijke kant van het sprookje wordt benadrukt op dit album 'Twists/Of H.C. Andersen's Untaped Fairy Tales'. De sfeer is duister, de zangpartijen zijn zelden melodieuze en de ritmes klinken hoekig en zwaar.

Het album bevat de resultaten van een compositieopdracht die pianist Philipp Rüttgers kreeg van het North Sea Jazz Festival (NSJF). Rüttgers vertelt in de 'inlay' dat hij, opgroeiend in het onrustige Berlijn van pal na de val van de muur, zoveel troost vond in de sprookjes van Hans Christian Andersen die zijn moeder hem vertelde. In zes lange stukken horen we dan ook teksten van Andersen, zij het vrijelijk bewerkt.

Met jazz heeft dit alles niet zoveel uitstaande; de improvisaties zijn ondergeschikt aan het geheel en swing ontbreekt nagenoeg. De musici moesten lezen, lezen en nog eens lezen, daar in Rotterdam; toch zeker een paginatje of vijf per stuk. Zangeres Heidi Heidelberg werd vooral aan het werk gezet met noot voor noot uitgeschreven heksenliederen vol hoge uithalen en grote intervallen. De uitvoeringen zijn niettemin vlekkeloos.

Een enkeling zal zich hebben afgevraagd: is dit wel jazz? Maar dan kun je wel bezig blijven, gezien de brede opvatting van het NSJF. Dit is een boeiende plaat voor wie ook de concentratie kan opbrengen voor ongemakkelijke muziek.

Jeroen de Valk

Bekijk een video over de cd:
<https://www.youtube.com/watch?v=3BfRCZmEZg>